

Letno poročilo 2023

marec 2024

Kazalo

Nagovor predsednika Nacionalnega sveta za plačila	3
1. Trg plačilnih storitev v letu 2023	4
2. Povzetek ključnih aktivnosti NSP v letu 2023.....	5
2.1. Delovanje NSP.....	5
2.2. V okviru NSP redno obravnavane tematike	6
2.2.1. Strategija razvoja trga plačil v Sloveniji za obdobje 2024–2028.....	6
2.2.2. Takojšnja plačila.....	7
2.2.3. Digitalni evro	7
2.3. Druge tematike, obravnavane v okviru NSP	8
Pogled naprej.....	9

Nagovor predsednika Nacionalnega sveta za plačila

Spoštovani,

za [Nacionalni svet za plačila](#) (v nadaljevanju: NSP) je bilo leto 2023, ko smo obeležili tudi 10. obletnico vzpostavitve NSP, prav posebno in zelo uspešno. NSP je s konsenzom sprejel [Strategijo razvoja trga plačil v Sloveniji za obdobje 2024-2028](#) (v nadaljevanju: Strategija).

Sprejetje Strategije je ključni dosežek v letu 2023 in je rezultat dela, ki smo ga začeli v letu 2021 ter nato v letih 2022 in 2023 pripravili ključne dokumente. Strategija, s katero smo začrtali delo NSP v prihodnjem petletnem obdobju, dokazuje povezovalnost NSP, v okviru katerega stremimo k dialogu in iskanju skupnih rešitev s poudarkom na uravnoteženem in trajnostnem razvoju trga varnih in učinkovitih plačilnih storitev v Sloveniji.

Na širšem evropskem področju je bilo, podobno kot v preteklih letih, opaziti nadaljevanje trenda digitalizacije in inovacij ter zagotavljanja odpornosti plačilne infrastrukture. Evrosistem je novembra 2023 objavil dopolnjeno [Strategijo za mala plačila](#), s katero želi izboljšati plačilne storitve znotraj evroobmočja ter okrepiti evropski trg malih plačil.

Leto 2023 je zaznamovala tudi odločitev Sveta Evropske centralne banke (v nadaljevanju: ECB) o prehodu v pripravljalno fazo projekta Digitalni evro, katere namen je priprava na morebitno izdajo digitalnega evra. Zaradi vpliva digitalnega evra na trg plačil v primeru odločitve Sveta ECB o njegovi izdaji se je NSP redno seznanjal z napredkom na tem projektu Evrosistema.

Omeniti želim tudi spremljanje zakonodajnih predlogov Evropske komisije s področja enotne valute ter področja plačilnih storitev in odprtih financ, čemur smo namenili dva tematska sestanka, ki sta se izkazala za izjemno koristna in konstruktivna.

V nadaljevanju Letnega poročila so podrobneje predstavljene tu omenjene teme. Lepo vabljeni k branju!

Ob tej priložnosti gre posebna zahvala članom NSP. Hvala za plodno sodelovanje v preteklem desetletju! Takšnega sodelovanja si želim tudi v prihodnosti, ko se bo naše skupno delo osredotočalo predvsem na aktivnosti NSP za naslovitev strateških iniciativ.

Simon Anko
predsednik Nacionalnega sveta za plačila

1. Trg plačilnih storitev v letu 2023

Trg plačilnih storitev v letu 2023 je podobno kot v preteklih letih močno zaznamovala digitalizacija. Ta omogoča razvoj inovativnih načinov plačevanja, ki so učinkovitejši in ponujajo boljšo uporabniško izkušnjo (na primer zaradi preprostejše izvedbe postopkov, avtomatizacije postopkov in hitrejšega prenosa denarnih sredstev). Kljub digitalni preobrazbi pa je zaradi zagotavljanja finančne vključenosti vseh nujna ohranitev možnosti izbire gotovine kot načina plačila, saj obstaja določen del prebivalstva, ki mu uporaba sodobne tehnologije ni blizu.

Širše so se po tem, ko je Evrosistem leta 2021 objavil Strategijo za mala plačila, nadaljevale aktivnosti za njeno uveljavitev v praksi. Novembra 2023 je bila Strategija za mala plačila dopolnjena s ciljem doseči višjo stopnjo učinkovitost in strateško avtonomnost. Njen primarni cilj ostaja krepitev evropskega trga plačil, ki bi ga dosegli z oblikovanjem panevropske rešitve za mala plačila na prodajnem mestu.

2. Povzetek ključnih aktivnosti NSP v letu 2023

V letu 2023 je NSP izvedel vrsto strateških in operativnih aktivnosti, ki so in zlasti še bodo v prihodnje pomembno vplivale na razvoj in delovanje trga plačil v Sloveniji. Znotraj priprave strateškega okvira za delo v prihodnjem petletnem obdobju je opredelil novo vizijo, ki je *»trg plačil, ki uporabnikom omogoča možnost izbire varnih, družbeno učinkovitih, inovativnih, vključujočih, trajnostnih načinov plačevanja, ki izpolnjujejo njihove potrebe«*. Vizija NSP je skladna z vizijo Evropske komisije v zvezi z malimi plačili v EU, sledi pa tudi usmeritvam Evrosistema, ki spodbuja razvoj vseevropskih, varnih in družbeno učinkovitih rešitev za plačila na prodajnih mestih z ambicijo podpreti suverenost evropskega trga plačil.

Ključne aktivnosti NSP so bile v letu 2023 povezane s pripravo in sprejetjem Strategije, ki določa strateške iniciative NSP za razvoj trga plačil v Sloveniji za petletno obdobje do konca leta 2028.

NSP se je tudi redno seznanjal z aktualnim dogajanjem na področju plačil v Sloveniji in EU, s poudarkom na uveljavitvi takojšnjih plačil, ter postopkom obravnave predloga Uredbe o takojšnjih plačilih, uveljavitev katere pričakujemo v drugem kvartalu 2024.

Nadalje je bil NSP redno obveščen o napredku na Evrosistemovem projektu Digitalni evro, predvsem tematikah zasnove digitalnega evra.

NSP se je seznanil tudi s paketom zakonodajnih predlogov Evropske komisije s področja enotne valute ter področja plačilnih storitev in odprtih financ, ki jih je Evropska komisija objavila junija 2023. V zvezi s tem sta bila na pobudo članov NSP organizirana dva tematska sestanka NSP, ki sta bila namenjena podrobnejši predstavitvi vsebine zakonodajnih predlogov ter razpravi o stališčih in predlogih udeležencev sestankov.

2.1. Delovanje NSP

V letu 2023 je bilo organiziranih pet sej NSP, in sicer januarja, aprila (letna seja), junija, oktobra in decembra. V skladu s Poslovnikom NSP je logistično, organizacijsko in vsebinsko podporo delovanju NSP zagotavljal Sekretariat NSP.

Za sprotno obveščanje deležnikov o aktualnem dogajanju na področju plačil in plačilnih storitev v evropskih in mednarodnih institucijah je Sekretariat NSP skrbel tudi z E-novicami NSP.

2.2. V okviru NSP redno obravnavane tematike

2.2.1. Strategija razvoja trga plačil v Sloveniji za obdobje 2024–2028

NSP je na 31. seji 20. 12. 2023 po dveh letih priprav in konstruktivnega usklajevanja sprejel Strategijo, ki opredeljuje pet med seboj komplementarnih strateških iniciativ NSP. Usmerjena je v inovativne, varne in učinkovite rešitve trga plačil, njen namen pa je določiti okvir dela NSP in deležnikov, sodelujočih v njem, v prihodnjem petletnem obdobju.

Podlaga za pripravo Strategije je bil dokument [Predlog strateških iniciativ](#), ki ga je v okviru projekta Analiza trga plačil v Sloveniji pripravil zunanji izvajalec Deloitte svetovanje, d. o. o. Projekt je bil financiran s sredstvi iz razpisa za podporo reformam iz instrumenta za tehnično podporo državam članicam EU, njegov namen pa je bila analiza stanja trga plačil v Sloveniji. Na podlagi raziskave je zunanji izvajalec opredelil izzive na trgu plačil v Sloveniji in ob upoštevanju tudi prakse iz tujine predlagal ukrepe za nadaljnji razvoj trga. Strategija, ki jo je sprejel NSP, je sinteza, pripravljena na podlagi kritične presoje predlogov strateških iniciativ zunanjega izvajalca.

Cilji strategije so: (i) zagotovitev dobre uporabniške izkušnje na področju plačevanja različnim segmentom uporabnikov; (ii) zagotovitev izbire različnih načinov plačevanja na prodajnih mestih; (iii) povečanje zaupanja uporabnikov v varnost elektronskih načinov plačevanja; (iv) povečanje ozaveščenosti uporabnikov glede vsebin, povezanih s plačevanjem, in spodbujanje uporabe elektronskih načinov plačevanja; (v) ohranjanje položaja slovenskega trga plačil znotraj evropskega plačilnega ekosistema in (vi) ohranjanje dostopa do gotovine kot zakonitega plačilnega sredstva.

Strategija določa pet medsebojno povezanih strateških iniciativ, ki usmerjajo prihodnje aktivnosti NSP z namenom njihove naslovitve. Prva strateška iniciativa je razvoj enostavnih rešitev za plačevanje z dobro uporabniško izkušnjo v skladu s potrebami oziroma pričakovanji uporabnikov, vključno z ranljivimi skupinami. NSP si namreč prizadeva, da bodo imeli potrošniki, vključno z ranljivimi skupinami, in trgovci dostop do uporabe enostavnih in privlačnih rešitev za plačevanje.

Druga strateška iniciativa naslavlja varnostne vidike elektronskih plačil. NSP v tej smeri podpira prizadevanja za večjo varnost na področju plačil, potencialno tudi vpeljavo dodatnih varnostnih mehanizmov znotraj rešitev za elektronsko plačevanje, v skladu s potrebami uporabnikov. Za večjo ozaveščenost uporabnikov na področju varnosti elektronskih načinov plačevanja NSP spodbuja aktivno, med deležniki usklajeno in osredotočeno izobraževanje uporabnikov, predvsem o vrstah možnih zlorab ter odgovornosti uporabnikov in načinih za njihovo preprečevanje.

Tretja strateška iniciativa je fazna zagotovitev sprejema elektronskega plačevanja na prodajnih mestih, ki je razdeljena na dve fazi. Prva faza pomeni izvajanje usklajenih, kontinuiranih promocijskih in izobraževalnih aktivnosti do uporabnikov. Druga faza pa je uveljavitev obveznosti sprejemanja elektronskih plačil na prodajnih mestih.

Četrta strateška iniciativa naslavlja zagotavljanje spodbudnega okolja za povečanje inovativnosti, sodelovanja med deležniki trga plačil in razvoja trga v skladu z aktivnostmi na ravni EU.

Peta strateška iniciativa je nadaljnje zagotavljanje zadostnega dostopa do gotovine.

Strategija predstavlja ključno podlago za izvedbo v njej določenih strateških iniciativ.

2.2.2. Takojšnja plačila

V letu 2023 se je NSP redno seznanjal z dogajanjem na področju takojšnjih plačil in še posebej z napredkom slovenske sheme za takojšnja plačila (v nadaljevanju: Flik). Pozornost smo namenili razvoju in implementaciji takojšnjih plačil, s poudarkom na izboljšanju systemske infrastrukture, zagotavljanju varnosti transakcij in spodbujanju sprejemanja tovrstnih oblik plačil med uporabniki. Razprave so vključevale tudi analizo trenutnih trendov v uporabi takojšnjih plačil.

NSP se je redno seznanjal s postopkom obravnave zakonodajnega predloga Evropske komisije – t. i. Uredbe o takojšnjih plačilih, ki bo za posameznike in podjetja izboljšala dostopnost takojšnjih plačil v državah EU in EEA ter okrepila avtonomijo evropskega trga plačil. O predlogu Uredbe o takojšnjih plačilih je bilo novembra 2023 doseženo politično soglasje med Evropskim parlamentom, Svetom EU in Evropsko komisijo, v drugem kvartalu 2024 pa pričakujemo njeno uveljavitev.

2.2.3. Digitalni evro

Leta 2023 smo nadaljevali z obveščanjem o napredku na Evrosistemovem projektu Digitalni evro. Člani NSP so bili seznanjeni z visokonivojsko zasnovo digitalnega evra, vključno s predstavitvijo prototipa, modela nadomestil, vpliva na finančno vključenost ter predstavitvijo zakonodajnih predlogov Evropske komisije za digitalni evro. Podrobno so bili predstavljeni zaključki faze proučevanja ter načrt in cilji pripravljalne faze projekta Digitalni evro.

Projekt Digitalni evro je namreč novembra 2023 s predhodno potrditvijo Sveta ECB prešel v pripravljalno fazo, katere namen je priprava na morebitno izdajo

digitalnega evra. Odločanje Sveta ECB o dejanski izdaji bo sledilo sprejetju zakonodaje EU (Uredba o uvedbi digitalnega evra), ki bi digitalnemu evru zagotovila pravno podlago.

2.3. Druge tematike, obravnavane v okviru NSP

V okviru NSP sta bila v letu 2023 organizirana tematska sestanka, na katerih so bili obravnavani zakonodajni predlogi Evropske komisije. Ta je namreč junija 2023 predstavila digitalni finančni paket in v njegovem okviru šest zakonodajnih predlogov.

Na prvem tematskem sestanku novembra 2023 je NSP obravnaval predlog revizije Direktive o plačilnih storitvah – PSD2, ki ga sestavljata predlog Uredbe o plačilnih storitvah na notranjem trgu (PSR) ter predlog Direktive o plačilnih storitvah in storitvah elektronskega denarja na notranjem trgu (PSD3), ki posodabljata zahteve za opravljanje plačilnih storitev in storitev elektronskega denarja. Obsegata ukrepe za (i) preprečevanje in omejevanje goljufij oziroma prevar, (ii) krepitev pravic potrošnikov oziroma njihovo zaščito, (iii) konkurenčnejše pogoje opravljanja zadevnih storitev med bankami in ponudniki plačilnih storitev, (iv) izboljšanje delovanja odprtega bančništva ter (v) povečanje razpoložljivosti gotovine v trgovinah in prek bankomatov.

Predmet razprave na drugem tematskem sestanku decembra 2023 pa je bil predlog Uredbe o uvedbi digitalnega evra in z njim povezan predlog Uredbe o opravljanju storitev z digitalnim evrom s strani ponudnikov plačilnih storitev s sedežem v državi članici, katere valuta ni evro. Predloga določata pravni okvir in bistvene elemente digitalnega evra.

Nadaljevalo se je tudi informiranje NSP o problematiki odpiranja osnovnih računov. NSP je na Ministrstvo za finance (v nadaljevanju: MF) naslovil pobudo za zagotovitev večje dostopnosti osnovnega plačilnega računa, MF je pojasnilo, da se bo predlog presojal v okviru priprave prve naslednje novele Zakona o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih.

NSP je bil seznanjen s tem, da je bilo na spletni strani Združenja bank Slovenije januarja 2023 objavljeno obvestilo za javnost, da so banke in hranilnice 1. januarja 2023 ukinile storitev brezplačnega preverjanja pravilnosti QR kode na obrazcu UPN QR, ukinjeno pa je bilo tudi preverjanje skladnosti tiska dokumenta UPN QR s standardi oziroma preverjanje tiskarjev.

Leta 2023 se je na NSP zaključila obravnava teme glede davka na finančne storitve, saj je MF pojasnilo, da bo ta problematika obravnavana v okviru napovedane davčne reforme, tudi z vidika odprave določenih anomalij na področju zadevnega davka.

Pogled naprej

Z zagonom opravljenega v letu 2023 se optimistično in delovno oziramo v prihodnost.

V središču delovanja NSP v letu 2024 bodo aktivnosti za naslovitev Strategije. Glede na izražena stališča članov NSP in smiselno zaporedje aktivnosti bodo v prvem triletnem obdobju naslovljene naslednje strateške iniciative:

- 1) razvoj enostavnih rešitev za plačevanje z dobro uporabniško izkušnjo v skladu s potrebami oziroma pričakovanji uporabnikov, vključno ranljivih skupin;
- 2) naslavljanje varnostnih vidikov elektronskih plačil ter
- 3) fazna zagotovitev sprejema elektronskega plačevanja na prodajnih mestih.

Predvidoma bodo vzpostavljene tri delovne skupine NSP, katerih mandat bo priprava predloga nabora njihovih aktivnosti za naslovitev posamezne strateške iniciative ter po potrditvi s strani NSP tudi njihova izvedba.

V NSP bomo še naprej pozorno spremljali obravnave zakonodajnih predlogov tako na ravni EU kot tudi Slovenije, predvsem predlogov zakonodaje na področju enotne valute ter področja plačilnih storitev in odprtih financ. Posvetili se bomo tudi pripravi na začetek uporabe t. i. Uredbe o takojšnjih plačilih.

Napredek na Evrosistemovem projektu Digitalni evro bo še naprej redna tematika v sklopu NSP. Jasna in transparentna komunikacija je namreč eden od ključnih pogojev za uspeh tako obsežnega in zahtevnega projekta. Leta 2024 se bo nadaljeval prvi del pripravljalne faze projekta Digitalni evro, ki bo trajal do oktobra 2025 in je namenjen pripravi na morebitno izdajo digitalnega evra.

Seznam sodelujočih v NSP v letu 2023:

Banka Slovenije (predsedujoča NSP)

Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve

Bankart, d. o. o.

Dinit, d. o. o.

Finančna uprava Republike Slovenije

Gospodarska zbornica Slovenije

Javna agencija Republike Slovenija za varstvo konkurence

Mastercard Europe

MBILLS, d. o. o.

Ministrstvo za finance

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport

Nexi Slovenija, d. o. o.

NLB, d. d.

Odbor za shemo Flik

Slovensko zavarovalno združenje

Telekom Slovenije, d. d.

Trgovinska zbornica Slovenije

Uprava Republike Slovenije za javna plačila

Urad Republike Slovenije za preprečevanje pranja denarja

Visa Europe

Združenje bank Slovenije

Zveza potrošnikov Slovenije